

Een omstreden paspoort voor sporters

Langdurig registreren bloedwaarden levert volgens critici geen hard bewijs voor doping

Betekent de invoering van het biologisch paspoort een nieuwe manier van denken in de strijd tegen doping? Mogelijk. Maar er zijn ook grote twijfels. „Getaltesjes zeggen niet alles.”

**Door onze redacteur
HENK STOUWDAM**

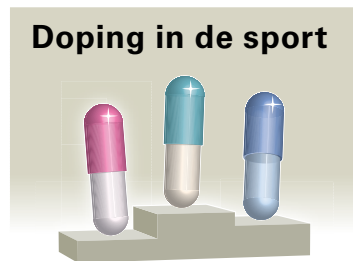
ROTTERDAM, 19 SEPT. Wereldwijd een antidopingcode invoeren, het aantal controles flink opschroeven, ja, zelfs de sporters thuis opzoeken; aan maatregelen heeft het bij dopingbestrijding nooit ontbroken. Maar doping is desondanks de wereld (nog) niet uit. Schoorvoetend wordt nu het biologisch paspoort geïntroduceerd. De panacee?

Mogelijk, zeggen de voorstanders. Uitgesloten, beweren de critici. Maar ze zijn eensgezind in hun nieuwsgierigheid naar de uitkomst van de beroepszaak van Claudia Pechstein, de Duitse schaatsster die als eerste sporter op grond van afwijkende bloedwaarden door een internationale sportfederatie is geschorst.

Volgens Klaas Faber, die als zelfstandig adviseur in dopingzaken door Pechstein om een expertrapportage is gevraagd, schort er het nodige aan de wetenschappelijke grondslag van het biologisch paspoort. Hij gruwet bij de gedachte van een schorsing op grond van een langdurige controle van bloedwaarden. Natuurlijk, ook hij weet dat schommelingen op dopegebruik kunnen duiden, maar voor een chemicus, chemometrist en methodoloog als Faber is dat geen sluitend bewijs. „Getaltesjes zeggen niet alles, het gaat ook om de referentiekaders. De hoeveelheid reticulocyten (jonge, onrijpe rode bloedcellen, red.) in Pechsteins bloed zou abnormaal hoog zijn. Wat dan nog? Haar andere bloedwaarden voor prestatieverbetering weken niet af.”

Voor de Maastrichtse inspanningsfysioloog Harm Kuipers, als lid van de medische commissie van de internationale schaatsunie ISU een betrokkene in de zaak Pechstein, kunnen reticulocyten wel degelijk indicatief zijn. „Je zou het bloed kunnen verdunnen om de waarden te verlagen, maar procentueel verandert er niets. Afgezet tegen bijvoorbeeld honderd rode

bloedcellen blijft het aantal reticulocyten gelijk, hoe robuust er ook gemanipuleerd is. Dat is een belangrijke parameter. Van Pechstein houden we al negen jaar bloedwaarden bij. Er was een beeld in de tijd ontstaan met abnormale afwijkingen in de grafische patro-

nen.” Voor de medische commissie van de ISU evident bewijs. Kuipers: „Je gaat een sporter toch niet aan een experiment opofferen?”

Dat is nog maar de vraag, denkt dopingdeskundige Douwe de Boer. De voormalige directeur van dopinglaboratoria in Utrecht en Lissabon, kent de zaak Pechstein niet in detail, maar voor hem staat dopegebruik niet vast op grond van een extreme hoeveelheid reti-

culocyten. „Er kan geen honderd procent zekerheid worden geboden, omdat ook andere factoren bloedafwijkingen tot gevolg kunnen hebben. Dat kan ziekte zijn, het geslacht, de leeftijd, of je op hoogte hebt getraind en, wie zal het zeggen, de stand van de maan. We weten het niet. Ik vrees voor nog meer parameters. Zonder sluitende wetenschappelijke en fysiologische inzichten is het gevaarlijk tot schorsing over te gaan.”

Zowel Faber als De Boer vindt het biologisch paspoort een goed middel voor screening. Voor een veroordeling schort het volgens Faber aan statistische onderbouwing. „En als Pechstein verzoekt daar onderzoek naar te doen, wordt dat door het Duitse antidopingbureau afgewezen. Typisch een voorbeeld dat bewijsmateriaal vanuit een bepaalde hypothese wordt verzameld. Er zit geen statistiek achter. Kuipers kan wel zeggen dat voor het uitsluiten van fouten de ISU een afkapgrens van 1 op 1.000 hanteert, maar dat vind ik groot als 1 op 10.000 gebruikelijk is. Voor een goede conclusie heb je bovendien een periode nodig waarvan je zeker weet dat de sporter geen dope gebruikt. Waar-

om worden er niet meer parameters gebruikt? Ik noem dat een tunnelvisie. In het strafrecht is steunbewijs nodig. Ik vergelijk dat met Joran van der Sloot, die ook de schijn tegen had, maar niet is veroordeeld. In het tuchtrecht gelden die regels niet; daar gaan de bonden snel op de stoel van de rechter zitten. Er wordt uitgegaan van schuld. Dat is kwalijk.”

Voor Herman Ram, directeur van de Dopingautoriteit, is het biologisch paspoort geen boekje met een vast aantal pagina's, maar een verzamelterm voor medische gegevens – omdat het ontbreekt aan standaardisering. Om die reden is Ram benieuwd naar de uitkomst van Pechsteins zaak. „Dan wordt er een piketpaaltje geslagen.”

Maar voor hem is het ‘paspoort’ wel de opmaat voor een andere manier van denken over dopingbestrijding. „Een traditionele laboratoriumanalyse laat zich scherper omschrijven dan een biologisch paspoort, maar ik ben ervan overtuigd dat het snel zal veranderen. De zaak Pechstein kan daarin trendmakend zijn.”

Dit is het elfde deel in een serie over doping. Lees eerdere delen op nrc.nl/sport